

เขตอำนาจศาลคดีละเมิด

มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่ง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องที่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

คำว่า ใช้อำนาจตามกฎหมายหรือละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดนั้น หมายถึง เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายปกครองและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายปกครองกำหนดไว้นั่นเอง เช่น อบต.สร้างถนนรुक้าทำให้ที่ดินของเอกชนเสียหายหรือเทศบาลละเลยไม่ดำเนินการจัดทำตะแกรงปิดปากท่อให้มีขนาดพอดีและแข็งแรง เป็นเหตุให้มีผู้พลัดตกลงไป เป็นต้น ซึ่งกรณีละเมิดประเภทนี้จะอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง

สำหรับกรณีการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นใดที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษ หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นใดที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร กรณีละเมิดประเภทนี้จะอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรม เช่น พนักงานสอบสวนยึดรถยนต์ไว้เป็นของกลางแต่ไม่ดูแลรักษา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.66/2552) เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปในสถานที่เกิดการกระทำความผิดทางอาญาแต่ปล่อยปล่อยละเลยไม่จับกุมผู้กระทำความผิด ทำให้เกิดความเสียหาย (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 154/2552) ทั้งนี้ เพราะการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวต้องตรวจสอบการใช้ดุลพินิจทางอาชญาวิทยาและพันธุวิทยา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการใช้ดุลพินิจทางปกครอง

ผมมีตัวอย่างคดีที่ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่นำคดีมาฟ้องศาล โดยเรื่องมีดังนี้ครับ

ผู้ฟ้องคดีถูกผู้กำกับสถานีตำรวจ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1) พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปลัดอำเภอ และเจ้าพนักงานป่าไม้เข้าตรวจและยึดสิ่งประดิษฐ์ซึ่งทำด้วยไม้ที่ผู้ฟ้องคดีได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร เนื่องจากการสืบสวนมีเหตุอันควรสงสัยว่าพฤติการณ์การนำเข้าสิ่งประดิษฐ์ของผู้ฟ้องคดีน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่ปรากฏหนังสือรับรองตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้ยึดสิ่งประดิษฐ์ไว้เพื่อตรวจสอบ

ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เพื่อขอรับคืนสิ่งประดิษฐ์ที่ถูกยึดไว้ โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดกฎหมาย เพราะสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวทำด้วยไม้ที่นำเข้ามาได้และผู้ฟ้องคดีได้เสียภาษีศุลกากรตามกฎหมายแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องยึดสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวไป แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้มีหนังสือแจ้งกลับว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้สรุปสำนวนคดีส่งไปยัง ป.ป.ช. แล้ว ให้ผู้ฟ้องคดีไปขอรับสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวคืนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) เป็นการใช้อำนาจปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กลับแก้งให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ไม่สามารถค้าขายได้ตามปกติและเสียชื่อเสียง อันเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีจึงนำเรื่องมาฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 คืนสิ่งประดิษฐ์ที่ยึดไว้ รวมทั้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน 200,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมาย

ศาลปกครองวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ทำการตรวจยึดสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าว ก็เนื่องจากมีเหตุอันควรสงสัยว่าพฤติการณ์การนำเข้าสิ่งประดิษฐ์ข้างต้นน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตามมาตรา 5(5) แห่ง พ.ร.บ.การส่งออกป็นนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ได้กำหนดว่า ในกรณีที่น่าจะเป็นหรือสมควรเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สาธารณประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กำหนดให้สินค้าใดที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หนังสือรับรองคุณภาพสินค้า หรือหนังสือรับรองอื่นใดตามความตกลงหรือประเพณีทางการค้าระหว่างประเทศ และเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. นี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี ในกรณีมีเหตุอันสมควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. นี้ (มาตรา 17(3)) โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 22)

จึงเห็นได้ว่า การใช้อำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ในการตรวจและอายัดสิ่งประดิษฐ์และทำการบันทึกการตรวจยึดอายัดเพื่อตรวจสอบนั้น ก็เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกรณีเหตุอันควรสงสัยถึงพฤติการณ์การนำเข้าสิ่งประดิษฐ์ว่าน่าจะไม่ใช่ด้วยกฎหมาย อันจะเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 จึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ พ.ร.บ. การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติโทษทางอาญาไว้ รวมทั้งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการนำตัวผู้กระทำความผิดอาญามาลงโทษไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงถือเป็นการใช้อำนาจดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มิใช่การใช้อำนาจตามกฎหมายในทางปกครอง

คดีนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง แต่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรม (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 6/2554)

อุทาหรณ์นี้ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียหายจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการพิจารณาแยกแยะเรื่องเขตอำนาจศาลในการฟ้องคดีได้ !

นายปกครอง

*****